

BOEK-AANKONDIGING

„De Van Wijckskade“, door: H. W. J. Volmuller, uitgave van de vereniging van oud-leerlingen „De Van Wijckskade“, Utrecht 1955.

Ter gelegenheid van het vijftienvetigjarig bestaan van 't gemeentelijk lyceum aan de Van Asch van Wijckskade te Utrecht, heeft de vereniging hierboven genoemd aan de heer H. W. J. Volmuller gevraagd een boekje te schrijven over de historie der school.

Daarmee deed de vereniging een schot in de roos. Niet alleen omdat de heer Volmuller leraar geschiedenis aan het lyceum is en dus uit dien hoofde geacht kan worden belangstelling voor de schoolhistorie te hebben, maar vooral omdat deze leraar zijn interesse voor het oude Utrecht reeds toonde.

De heer Volmuller valt dan ook niet met de deur in huis maar begint zijn ge-

schrift met een beschrijving van het terrein waar de school staat: het vroegere Begijnbolwerk. Allerlei gegevens, daarover bekend, worden hier samengevat. Een plattegrond en enige aantrekkelijke illustraties verduidelijken de situatie. Dat is wel nodig ook, want de omgeving van de school heeft in de loop der eeuwen ingrijpende wijzigingen ondergaan.

In het vervolg van de heer Volmullers beschrijving komt de schoolhistorie zelf ter sprake. Een laatste hoofdstukje is gewijd aan het gebouw, een „schepping“ van gemeente-architect C. Vermeijns uit 1869—1870.

Dit boekje lijkt ons van waarde, omdat hierin immers ook een poging is gedaan om tegenwoordige en vroegere scholieren interesse bij te brengen voor de omgeving van de plek daar zij enige jaren hebben vertoefd.

de J.

KLEINE MEDEDELINGEN

Opstal-Elstoel. Naar aanleiding van de mededeling van M. R. in het vorig nummer van dit maandblad diene het volgende:

„Opstal“ is de benaming van een vroegere dorpseng in Erichem (graafschap Buren). Onder Nijkerk kent men de Opstalse Eng. De term betekent: plaats, waarop iets gesteld kan worden, d.w.z. een ledige plaats. Het is duidelijk, dat een eng niet met huizen bezet werd, omdat deze het bouwland van de buurschap of het dorp uitmaakte. Op de eng namelijk lagen de smalle akkers der onderscheiden buren naast elkaar. Men vergelijkte: „Bijdragen en Mededelingen“ van de Vereniging „Gelre“, XLIX, blz. 170.

Het woord „opstal“ ontmoet men ook bij bekadingen; ook hier in den zin van plaatsen, waar geen huizen op staan. Dat er een etymologische samenhang tussen „opstal“ en „elstoel“, zou bestaan, wil mij onaanneemelijk voorkomen. Noch op de Veluwe, noch in het land van Buren, noch in het Utrechtse is het woord „elstoel“, voor gerecht of dingplaats in zwang geweest.

A. J. M.

men de kerk afgebeeld zoals zij er na de restauratie zal uitzien. Voor f 4.50 is deze tegel te koop. Er zullen ook niet-leden der Remonstrantse gemeente zijn, die zich een exemplaar hiervan willen aanschaffen.

Wij grijpen deze gelegenheid aan om te wijzen op de bijzonder fraai uitgevoerde folder waarmee de Remonstrantse gemeente zich tot velen in stad en land heeft gericht met verzoek om financiële steun. Deze folder — 't is eigenlijk meer een geschriftje — bevat moete foto's van de vroegere en tegenwoordige toestand der kerk. Ook een schilderij van de „Veevenders“, die bij de overstroming in 1853 in de Geertkerk een toevlucht vonden, ziet men er in afgebeeld. Tegenwoordige bewoners van Veenendaal schenken aan de kerk een lichtkroon.

Herleefd gilde. Te Amersfoort bestaat het „Gilde der Edele Flumieren“, waaromtrent wij het volgende vernemen:

Het gilde der Edele Flumieren werd opgericht omstreeks 1376 te Amersfoort en behoort dus tot de oudst bekende gilden van ons land. Het is geen ambachtsgilde, doch meer een culturele broederschap, welke zonder twijfel gesticht werd onder invloed van Geert Groote en zijn broederschap des gemenen levens. Stichter van het gilde is vermoedelijk een zekere Evert Flumier, een Amersfoortster van edele bloed.

De laatste grootmeester van het gilde was Arnout, heer van den Abeele. Deze grootmeester werd nimmer door een ander opgevolgd, waarschijnlijk omdat zijn levenswijze zo verheven was, dat geen lid in zijn voetspoor durfde te treden. Na zijn dood nam men het gebruik aan niet alleen te dekken voor de twaalf meesters doch ook — ter nagedachtenis — voor de niet meer aanwezige grootmeester. Deze traditie werd bij de hergeboorte van het gilde in het najaar van 1954 onmiddellijk in ere hersteld.

Lid van het gilde kunnen slechts zijn zij die een onbesproken levenswandel hebben. Een aspirant wordt voorgedragen in de „gemene morgenspraak“ (vergadering). Slechts indien alle aanwezigen hun stem voor de aspirant uitbrengen wordt deze aangenomen. Men begint als knaap of leerling. Na een proeftijd van twee jaar kan een knaap verheven worden tot gezet. Uit de gezellen worden de meesters gekozen, echter met dien

verstande, dat dit slechts geschiedt, indien er een meestersplaats vacant is, want het aantal meesters is tot twaalf beperkt.

Momenteel zijn de twaalf meesterszetsels wederom sedert 1795 bezet. In 1795 werden de activiteiten van het toen kwijnende gilde stopgezet, aangezien de toenmalige meesters zich unaniem tegen de franse overheersing verzetten. Dank zij deze houding zag men het gilde bij de in later jaren volgende anti-gilde-beweging over het hoofd. Toen omstreeks 1811 de diverse ambachtsgilden een aanschrijving ontvingen hun archieven ter beschikking van de overheid te stellen, kreeg het gilde der Edele Flumieren geen aanschrijving. Het komt derhalve niet voor op de lijst van verboden organisaties. Het gevolg hiervan is, dat dit gilde bleef bestaan. Toen na 1813 bleek, dat de nieuwe nationale regering voor een wederleving van het gildewezen weinig voelde, hield men de zaak „ondergedoken“.

In 1945, kort na de bevrijding, kwamen enige Amersfoorters op de idee dit gilde nieuw leven in te blazen. Men meende evenwel te moeten wachten tot October 1954, omdat het in die maand juist 140 jaar geleden was, dat de meesters van 1814 besloten de zaak voorlopig in het verborgene te houden.

De oude gebruiken werden bij de hergeboorte zoveel als mogelijk in ere hersteld. Zo hebben de meesters bijvoorbeld de oude titels gekregen. Er zijn twee oudermannen, twee busmeesters, twee geheimsschrijvers, twee raadslieden en vier homans. Iedere maand wordt een gildemaalijd voor de meesters aange-richt, tijdens welke de lopende zaken besproken worden. Er wordt gerookt uit goudse pijpen. De voorschriften zijn — ook voor de meesters — zeer streng.

Het aanraken van de pijp bij voorbeeld, alvorens de ouderman die heeft gevat, is niet toegestaan. Op overtreding van de wetten staat poene. Deze varieert van een stuiver tot ettelijke guldens. Wie de gildemaalijd niet bijwoont krijgt een boete van vijf guldens. Alle straffen zijn opgenomen in een poenenlijst, welke de voorschriften bevat, zoals zij eeuwen geleden in middelnederlands geschreven werden.

Nachtwaken in Zeist. Uit de Nieuwe Zeister Courant van 17 Augustus 1955 putten we de volgende mededelingen betreffende-